

**Віктор Кавецький,**  
кандидат педагогічних наук, доцент,  
в.о. завідувача кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти,  
Тернопільський обласний комунальний інститут  
післядипломної педагогічної освіти

## **ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В ЗДО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Трансформаційні зміни в організації освітнього процесу в умовах воєнного стану позначилися і на функціонуванні дошкільних закладів. З'явилися нові виклики перед педагогами, дітьми та їхніми батьками. Необхідно переосмислити завдання, що стоять перед системою дошкільної освіти через призму нових суспільних реалій. Важливо визначити нові підходи до розвитку, виховання і навчання дітей з ООП, оскільки вони особливо вразливі в умовах надзвичайних ситуацій.

Перелік основних завдань дошкільної освіти викладено в Базовому компоненті дошкільної освіти (БКДО). Розглянемо його основні положення з урахуванням особливостей їхньої реалізації в інклюзивному середовищі з урахуванням нових викликів.

Основними цінностями дошкільної освіти відповідно до БКДО визначено такі:

- визнання самоцінності дошкільного дитинства, його потенціалу та особливої ролі в розвитку особистості;
- щасливе проживання дитиною дошкільного дитинства як передумова її повноцінного розвитку та подальшої самореалізації у житті;
- безумовне сприйняття дитини, повага до її індивідуального досвіду та особливостей розвитку;
- збереження і зміцнення фізичного, психічного та соціального здоров'я дитини;
- цінувати життя і благополуччя дитини;
- створення умов для розвитку творчого потенціалу дошкільників, їхніх здібностей і талантів;
- збереження традицій національного досвіду сімейного та суспільного виховання [1].

Дуже непросто, але важливо, навіть в надзвичайній ситуації, створити умови, щоб дитина почувала себе безпечно і щасливо, оскільки це є запорукою її подальшої успішної самореалізації. Життєві обставини дитини з ООП й так не прості, є чимало бар'єрів на шляху її соціалізації, а воєнний стан лише їх посилює і додає нові. Однак незважаючи на перешкоди, необхідно забезпечити проживання дитиною кожного дня цікаво, змістовно і позитивно. Реалізація цього підходу можлива за умови безумовного сприйняття дошкільника з ООП з усіма його особливостями і можливостями. У вихователів повинна бути сформована особлива пізнавально-когнітивна установка стосовно дитини з ООП, а саме: він чи вона є повноцінним членом нашої дошкільної спільноти, має свій потенціал і необхідно зробити все для його розвитку.

В дошкільника з ООП мають також бути сформовані відповідні ключові компетентності. Компетентність як мета організації освітнього процесу в ЗДО та особистісне надбання дитини є системою взаємопов'язаних складових фізичного, психічного, соціального, духовного розвитку особистості дошкільника:

- емоційно-ціннісного ставлення;
- сформованості знань;
- здатності та навичок до активного, творчого впровадження набутого досвіду, тобто до регуляції досягнень, поведінки, діяльності [1].

В умовах нових суспільних викликів особливе значення набуває формування соціально-громадянської компетентності – здатності до розвитку особистісних якостей, що проявляються у взаємодії з іншими, соціальних почуттів, любові до Батьківщини; налаштованості на участь в різноманітних подіях, що відбуваються в дитячих спільнотах, громаді, суспільстві та спрямовані на подальший суспільний розвиток [1]. Важливо і в дитини з ООП сформувати повагу і любов до батьків, родини і України, шанобливе ставлення до педагогів і дітей. Навчити не лише приймати допомогу а й, в мірі можливостей, надавати її іншим, співчувати і співпереживати. У дитини з ООП мають бути уявлення про себе як повноправного члена сім'ї, дошкільної спільноти, громади і країни, вона повинна бути обізнана щодо державних і національних символів України, знати народні звичаї та традиції.

Супровід дошкільника з ООП в надзвичайних умовах потребує також посиленої уваги до його здоров'я, зокрема до психологічного. Тому необхідно, щоб дитина з ООП відчувала, що поруч є дорослий, який завжди допоможе і захистить в разі небезпеки. Удома цю функцію виконують батьки або інші особи, які виховують дитину, у ЗДО – це вихователі. Важлива конструктивна співпраця сім'ї і дошкільного закладу. У рекомендаціях МОН України щодо організації освітнього процесу наголошено на необхідності надання інформаційної, методичної, консультативної підтримки дітям та їхнім сім'ям:

- сприяти організації комунікації дітей та їхніх батьків з іншими членами громади;
- створювати безпечний соціально-освітній простір;
- адаптувати освітній процес в умовах війни з урахуванням ситуацій, що склалися;
- добирати форми і методи взаємодії між учасниками освітнього процесу відповідно до конкретної ситуації кожного;
- володіти інформацією щодо ресурсного забезпечення освітнього процесу в умовах дистанційної роботи [3].

Налагодження взаємодії з батьками дітей з ООП – це першочергове завдання вихователя інклюзивної групи. Лише спільними зусиллями можливо створити необхідні комфортні і безпечні умови для життя цього дошкільника. За необхідності, важливо вміти надати психолого-педагогічну підтримку батькам. До основних принципів налагодження співпраці з батьками дітей з ООП відносять такі: організація взаємодії з батьками дітей з ООП щодо виховання і розвитку дошкільника на засадах педагогіки партнерства,

системний і комплексний підхід до організації корекційно-розвивального і освітнього процесу; опора на сильні сторони дитини, створення ситуації успіху, урахування досвіду взаємодії батьків з дитиною, їхніх думок і бачень щодо виховання і навчання дошкільника, шанобливе ставлення до батьків, активне залучення до освітнього процесу [2]. Дотримання цих принципів сприятиме налагодженню злагодженої взаємодії з батьками дошкільників з ООП, об'єднанню зусиль ЗДО і сім'ї щодо створення безпечних умов для розвитку, виховання і навчання дитини незважаючи на виклики сьогодення.

Отже тісна взаємодія усіх інституцій соціалізації дошкільників у розв'язанні питань, пов'язаних з створенням необхідних умов для формування відповідних цінностей дошкільної освіти, наскрізних компетентностей з урахуванням сучасних суспільних викликів допоможе гідно витримати випробування воєнного часу.

### **Список використаних джерел**

1. Базовий компонент дошкільної освіти / авторська група : Байєр О. М., Безсонова О. К., Брежнева О. Г., Гавриш Н. В., Загородня Л. П., Косенчук О. Г., Корнєєва О. Л., Лисенко Г. М., Левінець Н. В., Машовець М. А., Мордоус І. О., Нерянова С. І., Піроженко Т. О., Половіна О. А., Рейпольська О. Д., Шевчук А. С.; під науковим керівництвом доктора психологічних наук, професора, член-кореспондента НАПН України Піроженко Т. О. 2021. URL: [https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro\\_novu\\_redaktsiyu%20Bazov\\_oho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazov_oho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf) (дата звернення: 17.11.2024).
2. Будник О. Б. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Івано-Франківськ: ПП Бойчук А.Б., 2015. 152 с.
3. Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні. Лист МОН № 1/3845-22 від 02.04.22 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-rekomendaciyi-dlya-pracivnikov-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-na-period-diyi-voyennogo-stanu-v-ukrayini> (дата звернення: 18.11.2024).

**Олександр Квак,**

директор, викладач-методист дошкільних дисциплін,

Комунальний заклад Львівської обласної ради

«Бродівський фаховий педагогічний коледж імені М.Шашкевича»

## **ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ**

Інклюзивна освіта є важливою складовою сучасної освітньої системи, яка прагне забезпечити рівний доступ до якісного навчання для всіх учнів, незалежно від їх фізичних, психічних або соціальних особливостей. Це важливий крок до формування суспільства, де кожна людина має можливість реалізувати свій потенціал, отримуючи освіту в середовищі, яке сприяє розвитку її здібностей. Організація інклюзивного середовища в закладах фахової передвищої освіти є важливою задачею для педагогів, адміністрацій та